

Kantareller

Har grenade åsar på hattens undersida som fortsätter ner på foten (finns ett tiotal arter men alla är inte ätliga).

På bilden: kantarell →

Soppar

Har rörmyningar, porer, på hattens undersida.

På bilden: karljohan/stensopp ←

Tickor

Har rörmyningar, porer, på hattens undersida. De flesta lever på träd eller stubbar.

På bilden: klibbticka ←

Taggsvamp

Har taggar på hattens undersida.

På bilden: blek taggsvamp ↓

Musslingar

Växer på ved (som stammar och grenar), vissa är mussellikä och saknar fot.

På bilden: ostronmussling →

Odlad ostronmussling ("ostronskivling" i butik) kan köpas i mataffären men svampen växer även vild på stubbar och stammar av lövträd.

Skivlingar

Riskor, kremolor och musslingar är alla exempel på skivlingar – svampar som har skivor på hattens undersida.

Riskor

Spröda (ej trådiga) i konsistensen och när de bryts sönder sipprar en vätska fram.

På bilden: blodriskor ←

Kremolor

En färgglad svampgrupp. Spröd konsistens, som riskorna, men avger ingen vätska när de bryts.

På bilden: sillkremolor (flera varianter finns) ←

Svamp i skog och mark

Vilka svampar kan vi hitta i skogen? Många! Men istället för att försöka namnge enskilda arter kan ett sätt att prata om svamp med eleverna vara att fokusera på hela svampgrupper och hur dessa skiljer sig åt. Här visar vi ett urval.

Svampar kan sorteras och grupperas på många sätt utifrån olika kriterier. En grov uppdelning kan göras i **storsvampar** (synlig fruktkropp) och **mikrosvampar** (fruktkropp saknas eller är mindre än 1 mm). Svamparna kan även sorteras efter utseende, växtmiljö, släktskap med mera. De två mest kända och väldefinierade grupperna baserade på släktskap är **basidiesvampar** och **sporsäcksvampar**. De skiljer sig bland annat åt i hur sporbildningen går till (se novemberuppslaget). Till basidiesvamparna hör kantareller, soppar, tickor, skivlingar, taggsvampar, fingersvampar och buksvampar, men även rotsvampar, som lever som parasiter på växter. Bland sporsäcksvamparna finner man framför allt mikrosvampar, som mögelsvampar och jästsvampar, men även storsvampar som murklor och skålsvampar.

Murklor

På bilden: stenmurkla →

Stenmurkla är giftig men ansågs förr vara en delikatess. Använd moderna svampböcker om du letar information om vilka svampar som är ätliga!

Giftiga svampar tas upp på marsuppslaget.

Fingersvamp

På bilden: Violet fingsvamp

I den svenska rödlistan för 2020 finns 851 storsvampar med, varav 438 bedöms som hotade. En av dessa är violett fingersvamp som är rödlistad i kategorin "sårbar". →

Här bildas sporena

- Kantareller: på åsarna (hattens undersida)
- Soppar och tickor: i rören (hattens undersida)
- Taggsvamp: på taggarna (hattens undersida)
- Fingersvamp: på fingrarna
- Skivlingar: på skivorna (hattens undersida)
Riskor, musslingar och kremolor är skivlingar.
- Murklor: på bucklorna
- Buksvamp: inuti fruktkroppen

Den del där sporena bildas kallas hymenium.

Sortera efter sporer?

Elias Fries (1794–1878), "mykologins fader", klassificerade skivlingar efter deras sporfärger. I verket *Fungi of Temperate Europe* (2019) ingår en sorteringsguide där hänsyn bland annat tas till just sporer; *The wheels*, som kan laddas hem från www.mycokey.com.

Buksvamp

Producerar sporena inuti fruktkroppen.

På bilden: värtig röksvamp

Flera av svamparna vi ser
i skogen samarbetar med
träd, till exempel gran.
Foto: pexels.com

September 2021

Nationellt resurscentrum för
biologi och bioteknik

Måndag   Tisdag   Onsdag   torsdag   Fredag   Lördag   **Söndag**

v. 35	30	31	Sam, Samuel 1	Justus, Justina 2	Alfhild, Alva 3	Gisela 4	Adela, Heidi 5
v. 36	Lilian, Lilly 6	Kevin, Roy 7	Alma, Hulda 8	Anita, Annette 9	Tord, Turid 10	Dagny, Helny 11	Åsa, Åslög 12
v. 37	Sture 13	Ida, Ronja 14	Sigrid, Siri 15	Dag, Daga 16	Hildegard, Magnhild 17	Orvar 18	Fredrika 19
v. 38	Elise, Lisa 20	Matteus 21	Maurits, Moritz 22	Tekla, Tea 23	Gerhard, Gert 24	Tryggve 25	Enar, Einar 26
v. 39	Dagmar, Rigmor 27	Lennart, Leonard 28	Mikael, Mikaela 29	Helge 30	1	2	3

Svampens dag

Geologins dag

Träden kan visa vägen

Omkring en fjärdedel av alla stor-svampar vi känner till i Sverige är mykorrhizasvampar. Mykorrhiza bildas när svampars hyfer kopplar ihop sig med trädets rötter, vilket möjliggör ett utbyte av näring, vatten och energi (se apriluppslaget). Det är en av anledningarna till att mykorrhizasvampar är svårodlade – de behöver sina träd. Ett träd kan bilda mykorrhiza med flera olika svampar och en svamp kan bilda mykorrhiza med flera olika träd. Med kännedom om vilka trädartar vissa svamparter föredrar blir det lättare att hitta och identifiera svamparna. Kantarell och karljohan (stensopp) bildar till exempel mykorrhiza med gran och tall.

Information och inspiration

- Sveriges Mykologiska Förening
www.svampar.se
- Svampkonsulenternas Riksförbund
www.svampkonsulent.se
- Svampguiden
www.svampguiden.com
- Naturhistoriska riksmuseet,
Svampar i Sverige, åtta korta filmer
www.nrm.se/skola/forklassrummet/klassrumsmaterial/svampar